

Afscheidspreek

VAN DE GEMEENTE GOUDA

op Zondag 19 Februari 1956

n.m. 5 uur in de St.Janskerk

Votum.

Zegengroet. Psalm 138 : 1

Schriftlezing Handelingen 20 : 17— 33.

Gebed:

Heere God van Abraham, Izak en Jacob, God én Vader van de Heere Jezus Christus, wij roepen u aan in dit uur van afscheid uit deze gemeente. Wanneer onze gedachten en allerlei gevoelens en gewaarwordingen om strijd zich om hoog werken, wil Gij dan van meet aan door Uw Heilige Geest beslag leggen op onze harten, op onze gezindheid, op ons verstand, op onze vermogens en ons zodanig vervullen met de Geest van de Heere Jezus Christus, dat wij vanmiddag bewaard blijven voor alles, waarvoor wij te bewaren zijn. Gij weet de eigenaardige en bijzondere gevaren van deze bijzondere dienst. Wil ons in het luisteren en in het spreken geven de genade, dat het ons gaat om U de drie-enige God; om U de Vader, de Zoon en de Heilige Geest en om de gemeente Gods aan deze plaats.

Wil ons hart zodanig sterken door het getuigenis van Uwe Geest, dat wij voor de laatste maal als eigen dienaar des Woords in deze gemeente het Woord met vreugde, met dankbaarheid, in afhankelijkheid mogen brengen. Wil Gij onze lippen aanraken met een kool van Uw altaar en in de schroeihitte van deze kool verbranden onze eigengerechtigheid, eigendunk en eigenwaarde, opdat er plaats zij voor het Woord van U, de levende God. Maar wil ons ook door deze zelfde kool van Uw altaar de vrijmoedigheid schenken om toe te gaan tot de troon der genade, wetende, dat Gij die in Uw grote genade hebt opengesteld voor verloren zondaren. Daal Gijzelve af in de bediening van het Woord, door de Satan in ons midden geen plaats te geven, maar hem buiten ons hart en buiten ons kerkgebouw te dringen en te dwingen. Wil in Uw grote genade geven, dat wij geen last hebben van de koude, die in dit kerkgebouw aanwezig is, maar wil onze harten zodanig verwarmen door Uw Woord en door Uw Geest, dat wij mogen verstaan, wat Gij tot ons te zeggen hebt. Wil ons om onze zonden, ellendigheden, gebreken niet verwerpen. Verberg Uw aangezicht niet voor ons. Treed niet in het gericht over de zonden, in deze allerheiligste bediening bedreven. Want wie zal tot U naderen zonder verbrand te worden door Uw tegenwoordigheid? Daarom Heere, verberg Uw aangezicht van onze zonden, maar doe Uw aangezicht over ons lichten in de Heere Jezus Christus, onze enige Zaligmaker en Verlosser. Wil door het getuigenis van Uw Geest ons vervrijmoedigen, dat Gij onze zonden gewassen hebt en wast in het bloed van Christus Jezus, Uw Zoon. Wij hebben U te danken voor de genade, dat Gij ons hier zes en een half jaar het Woord hebt laten bedienen. En daarom past het ons met ons ganse hart Uw naam en Uw eer en Uw deugd te vermelden. Het past ons ons te buigen in de richting van het hof der hoven, om Uw gunst en waarheid saam ootmoedig te danken. Wees ons nabij in deze afscheidsdienst, laat alles mogen zijn tot stichting van de gemeente, tot opbouw in het allerheiligst geloof, tot eer en verheerlijking van Uw naam. Dat smeken wij van U, alleen om Christus' wil. Amen.

Tekst: Handelingen. 20 : 32.

En nu broeders, ik beveel u Gode en den woorden zijner genade, die machtig is u op te bouwen en een erfdeel te geven onder alle de geheiligden.

Zingen: Psalm 136 : 2, 3 en 4.

Eén van mijn hoogleraren, gemeente van Gouda, sprak: “Het is een hele zaak om bij een afscheid van een gemeente Handelingen 20 te lezen”. Dat heb ik gevoeld, toen ik in de voorbereiding voor deze prediking bij Handelingen 20 terecht kwam. Want het te lezen is niet zo moeilijk, maar het te lezen in de tegenwoordigheid Gods is nog een andere zaak. Immers, wanneer ik mij met deze grote heiden apostel vergelijk, ben ik nauwelijks de naam van een dienaar des Woords waardig. Waar werd ooit in de kerk een grotere liefde voor God en Zijn Koninkrijk, een brandender dorst naar de redding van mensenzielen en een intenser verlangen om God altijd en overal dienstbaar te zijn, gevonden dan bij deze apostel? Waar werd ooit groter zegen gezien dan op de prediking van hem? En toch, gemeente, was dit schrift gedeelte voor mij onontkoombaar. Immers de afscheidstekst behoefde niet gevonden te worden, maar werd aangewezen in de Schriftlezing aan tafel op de dag, voorafgaande aan de beslissing, toen ik voor Gods aangezicht moest en mocht beslissen deze gemeente te verlaten en naar de gemeente van Lunteren te gaan.

Paulus is op weg naar Jeruzalem. Onderweg heeft hij nog éénmaal de begeerte om de ouderlingen van de gemeente van Efeze te ontmoeten. De tijd ontbrak hem om langdurig te verkeren in het midden der gemeente en daarom zond hij een boodschap van Milete naar deze ouderlingen en zij waren direct bereid om te komen. Op het strand van Milete houdt Paulus een van de meest ontroerende toespraken, die ons van hem bewaard, zijn gebleven. Wij vergeten niet, dat deze toespraak in de eerste plaats gericht is tot de ambtsdragers van de gemeente Efeze. Er is evenwel in dit gedeelte zoveel, dat alle Christenen aangaat, dat het ook vanmiddag een plaats mag hebben in het midden der gemeente.

De apostel Paulus begint met een beroep te doen op zijn leven. Want de ouderlingen weten op welke wijze hij in de gemeente van Efeze heeft verkeerdt. Hij heeft de Heere gediend in ootmoed, in tranen en in verzoeking en om de Joden, die hem overal vervolgden. Paulus is wellicht verweten dat hij geen zelfkritiek had, terwijl de man juist zegt dat hij God gediend heeft in ootmoed. Paulus wil hier niet zichzelf verheffen, zoals God mij er voor bewaren mag dat ik mij hier zou gaan verheffen. Maar hij wil er alleen mee zeggen, dat hij zich geheel aan de dienst van Christus in Efeze heeft gegeven. Alles wat hij had, had hij eerst ontvangen van de verhoogde Christus. Daarom bracht deze dienst ook lijden met zich mee, omdat het Evangelie verkondigen en lijden in de Heilige Schrift synoniemen zijn. Het komt bijna op hetzelfde neer. En aangezien Paulus niet van steen was, maar een man met een hart, heeft hij gevoeld en doorstreden. Dat betekent het juist, wat hij zegt, dat hij de Heere Christus in Efeze met zoveel tranen heeft gediend, omdat van de grootste belemmeringen in zijn dienst is geweest de lagen en de listen der Joden. Maar God heeft dit juist gebruikt om het Evangelie, dat hij bracht vruchtbaarder te maken, omdat het zaad des Woords' voorgeweekt werd door zijn tranen. Een dienaar des Woords heeft een dubbel stervend leven te leiden. In de eerste plaats datgene wat hij met alle gelovigen gemeen heeft, sterven om te leven. Maar ook heeft hij ambtelijk te sterven aan zichzelf, opdat de overblijfselen van het lijden van Christus in zijn vlees zouden uitgewerkt en hij aan het lichaam van Christus zou gelijkvormig gemaakt worden.

In de tweede plaats wijst de apostel op de inhoud van zijn prediking. Dat was een krachtig betuigen van de bekering tot God en van het geloof in de Heere Jezus Christus. De prediking van Paulus cirkelde dus om twee polen. De eerste was de bekering en de tweede was het geloof. Geen prediking van geloof zonder bekering en ook geen prediking van bekering

zonder geloof. En met deze boodschap heeft God mij zes en een half jaar geleden in Uw midden gezet. Deze boodschap is niet naar de aard en de structuur van de mens, ook niet van de kerkmens. Want velen willen een prediking van het geloof zonder de wederbarende werking van Gods Geest in de ziel. Zoals er omgekeerd waren en zijn, die wel de prediking van de bekering en alles wat daarmee samenhangt in een mensenziel wilden horen, maar niet van het geloof, de noodzakelijkheid van het geloof en de inhoud van het geloof in de enige Zaligmaker.

Daarom, gemeente, heb ik mij in Uw midden gevoeld als dienaar des Woords en heb ik het gehaat om voorkeurteksten in uw midden te behandelen, maar heeft God mij in het bijzonder tijdens mijn verblijf in Uw midden de noodzakelijkheid op het hart gebonden om het geheel van het Woord van God voor Uw harten te ontsluiten naar de mate van het licht en de genade, die God mij gegeven heeft.

Paulus acht overigens op geen ding, opdat hij zijn wedloop en de dienst, die hij van de Heere Jezus Christus ontvangen had, met blijdschap zou mogen volbrengen. Dan nadert het afscheid. En scheiden doet lijden. Dat is een stuk van onze dood. Zo heeft Paulus het gevoeld. Maar dat niet alleen. Immers, bij het scheiden komen de zielen op ons aan. Dat heeft Paulus ook gehad. Heb ik aan een ieder zijn bescheiden deel gegeven. Heb ik voldoende gewaarschuwd? Heb ik voldoende aangedrongen op verzoening met God door het geloof in de Heere Jezus Christus? Heb ik de schatten van het Evangelie voldoende ontvouwd? Deze gedachten waren hem niet vreemd. En toch getuigt hij met grote nadruk: Ik betuig ulieden heden, dat ik rein ben van het bloed van u, allen. En al is het met vrez en beven, gemeente van Gouda, ik betuig u voor het aangezicht Gods, dat ik rein ben van het bloed van U allen. Wanneer wij elkander voor de grote rechterstoel van Christus wederzien, zult gij het niet aan de bediening kunnen wijten, wanneer gij verloren gaat en verloren zijt. Het zou voor mijzelf gemakkelijker geweest zijn, wanneer ik minder indringend had aangedrongen op waarachtige bekering en geloof. En telkens wanneer dat verslapte in zijn ziel, werd het Woord Gods een vuur in mijn binnenste, omdat het ging en het gaat om de eer van God en om de zaligheid van zielen. Daarom was de oordeelsprediking indringend. Daarom was de Evangelie prediking uitlokkend, zoals Paulus zegt: Een krachtig getuigen van de wonderen Gods in de Zaligmaker. Daarom mag ik zeggen:

Zie toe, wat ge er mee gedaan hebt en doet. Want het was niet mijn woord, het was Gods Woord. Menigmaal heb ik in uw midden in de spanning gestaan, waarvan Christus getuigt, als Hij zegt:

Wie U hoort die hoort Mij en wie Mij hoort, die hoort de Vader die Mij gezonden heeft. Dat is geen gelijkstelling van Gods werk en mijn werk, maar het was telkens opnieuw uitgezet te worden uit mezelf en zo ingezet te worden in het Woord van God, zo dat gij daarin de stem Gods hebt beluisterd. Wat er aan gemankeerd heeft, weet ik zelf het best. Dat heeft God tussen Hem en mij afgewerkt in de binnenkamer. Daarom hebt ge mij nooit groter verdriet kunnen doen, dan wanneer ge, U van het Woord afmakend, zeide, dat ik de waarheid in pacht had. Maar al te goed ben ik mij bewust van het ten dele kennen, maar dan ook een ten dele kennen van de volle waarheid Gods. Dat is geen twijfelachtig geval, maar dat is het waarachtig getuigenis rondom de Heere Jezus Christus. Daarom mag ik zeggen, gemeente: Gode zij dank, die ons in dit Woord altijd doet triomferen, deze een reuke des doods ten dode en gene een reuk des levens ten leven. Ziet toe, gij ambtsdragers, op Uzelf en op de gehele kudde, waarover de Heilige Geest U tot opzieners gesteld heeft om de gemeente Gods te weiden, die Hij gekregen heeft door Zijn eigen bloed. Ziet toe op het leven; ziet toe op de leer want God laat het bloed van Zijn lieve Zoon, naar welke zijde dan ook, niet versmaden.

Paulus wist, dat na zijn vertrek, zware wolven zouden inkomen, die de kudde niet zouden sparen. En dat uit hun midden mensen zouden opstaan met een verdorven verstand, die op een listige wijze de gemeente van het fundament zouden aftrekken. Daarom zegt hij: Waakt en gedenkt, hoe ik drie jaren lang, nacht en dag niet opgehouden heb een ieder met tranen te vermanen. Dan komt hij aan de losmaking en zegt: En nu broeders, ik beveel U Gode en het Woord Zijner genade, die machtig is u op te bouwen en een erfdeel te geven onder al de geheiligden.

Zo staan wij ook vandaag tegenover elkander, gemeente. Want wij moeten van elkaar los. Dat gaat niet gemakkelijk. Wij moeten van elkander losgemaakt worden en daarom mag ik U als gemeente, in het bijzonder mijn wijkgemeente, aan God overgeven. Want als Paulus zegt: Ik beveel u Gode, dan betekent dat: Ik geef U over, ik stel u voor, ik leg u voor God neer. Stel U voor, dat een vader één van zijn kinderen moet laten gaan naar het buitenland, waar hij aan veel geestelijke en lichamelijke gevaren bloot staat. Nu heeft hij daar ergens een trouwe vriend wonen en naarmate hij zich de vriend en de trouw en de liefde van deze man te binnen brengt, naar die mate wordt hem het afscheid gemakkelijker. Nu, gemeente, zo is het ook vandaag.

Paulus, hoe zwaar het hem ook viel, legde zijn gemeente in de eeuwige armen Gods. En die genade bid ik van God vandaag, zo als ik die gehad heb in het uur van mijn beslissing, dat ik U helemaal kwijt raak in het hart Gods en in de armen Gods. Want daar zijn wij veilig. Daar zijt gij bewaard en daar zijt ge bewaakt. Ongetwijfeld zou het mij een vreugde geweest zijn, wanneer ik mijn wijkgemeente ook mede in de zorg van mijn opvolger had kunnen aanbevelen. God heeft dit niet nuttig voor mij geoordeeld wat ook het aandeel van mensen in deze zaak geweest moge zijn op dat ik in deze oefening zou worden gebracht om de wijkgemeente en het geheel van de gemeente aan God en aan Zijn Woord kwijt te raken. En kijk, gemeente, wanneer wij daar komen, is er ruimte.

Want God is zo machtig, dat er geen haar van ons hoofd valt buiten Zijn wil. Er is niemand en niets in staat om Zijn raad, ook met de gemeente van Gouda te breken. God laat ons in ons leven zoveel vriendschap en liefde ontmoeten, dat wij niet in moedeloosheid verzinken en Hij laat ons zoveel tegenstand ontmoeten, dat wij gebonden blijven aan de troon der genade. Daarom liggen er gebedsoverwinningen en gebedsworstelingen, ook in Gouda, omdat God ons niet doet triomferen in onszelf, maar in het Woord van Zijn genade.

Ik beveel U aan God. Dat betekent in de tweede plaats Hij is er bij, Hij is bij Zijn gemeente tot aan het eind. Hij is steeds op roepafstand. Zijn oren zijn geneigd tot hen, die tot Hem roepen. Hij troost het hart, dat schreiend tot Hem vlucht. Zijn ogen doorlopen de ganse aarde, ook onze gemeente. Bovendien, God is de alleenwijze God, Hij weet het Bakadal om te zetten in een bronnenland en alle nederlagen om te zetten in overwinningen in Hem, die stervend aan het kruis de Wereld overwon. En de ware activiteit begint aan het gekruisigd zijn van onszelf, van onze bewegingen, van onze gedachten. De ware activiteit wordt altijd geboren wanneer wij ons in de passiviteit hebben laten bedienen door Hem, die stervend overwon.

Ik beveel U Gode en het Woord van Zijn genade. God is niet een begrip, God is niet een hersenschim. God is een persoon, is een levende werkelijkheid, die zich niet in het afgetrokkene, in het abstracte laat kennen, maar zeer concreet is in Zijn Woord. Alles wat gij of ik buiten dat woord voortbrengen, zijn hersenspinsels, zijn gedachtenconstructies, die verbrand worden op de dag van het grote gericht. God kennen wij van nature niet. Wij hebben nodig, dat wij deze levende God ontmoeten. Nu is God de God van Zijn Woord. Dat betekent, dat het Woord der genade, waarvan Paulus spreekt, door Christus is gegeven en dat dit Woord der genade de genade tot inhoud heeft. Hij is de God en Vader van de Heere Jezus Christus. Daarom schittert en straalt al Zijn luister en heerlijkheid in deze gezegende Middelaar des

Verbonds. Juist door deze prediking van geloof en bekering waren zij tot deze Christus gekomen. Want Hij was als het Licht der wereld in hunne zielen opgegaan, en in de zachte stralen van de evangelische genade, in de liefde en in het bloed van Christus hadden zij rust gekregen. En daarin was het loflied geboren:

Gezegd zij de God en Vader van onze Heere Jezus Christus, die ons gezegend heeft met alle geestelijke zegeningen in Christus. Geloofd zij de God en Vader van onze Heere Jezus Christus, die ons heeft wedergeboren tot een levende hoop door de opstanding van Jezus Christus uit de doden.

Buiten Christus is deze God een verterend vuur. Houdt U dat voor gezegd en houdt dat voor ogen, dat gij persoonlijk deze Zaligmaker nodig hebt. Dit Woord van genade, gemeente gaat vandaag nog precies zo op in onze duisternis en in onze verwarring en in onze onzekerheid. Dit Woord der genade heeft in u midden weerklonken. Het is een vast Woord. Het is een betrouwbaar Woord. Ge kunt er op aan. Omdat de Heilige Geest er, naar Zijn welbehagen, in neerkomt en er in afdaalt. Daarom stelt Hij de eis van een waarachtig geloof. Maar ook Hij geeft dit geloof als een gave van Zijn Goddelijke hand. Deze Geest heeft door dit Woord der genade, zondaren verlicht tot de zaligmakende kennis van Christus. Hoe velen dat er precies geweest zijn, behoef ik niet te weten. Dat is bij God bekend. Want de boekhouding heeft niet beneden plaats, maar boven, Er zijn in ons midden mensen, die door de bediening des Woords een zaligmakende ontdekking hebben gekregen van deze Zaligmaker voor hun eigen Hart en voor hun eigen ziel, die als verloren zondaren getrokken zijn door de Vader naar de Zaligmaker. Deze Geest werkt zo wonderlijk, gemeente, dit wij, ook weten wat Hij ons schenkt. Zo dat wij nooit mogen zeggen, dat kun je eigenlijk nooit precies weten. Neen, deze Geest werkt zo, dat wij weten de dingen die ons van God geschonken zijn.

Ik beveel U Gode en het Woord Zijner genade, omdat daarin de meest krachtige, vaste beloften zijn verankerd; Het is, alsof Paulus de verwerkelijking van die beloften in de harten van de ouderlingen van Efeze wil bewerkstelligen door hen juist van uit zijn hart in Gods hart te dringen.

In dit Woord der genade wordt gij vanmiddag nog genodigd, de prediking mag een nodigend karakter hebben Komt en laat ons samen richten. Ook nu gaat deze nodiging uit tot vermoeiden en beladenen in ons midden. Door dit Woord der genade wordt gij nog éénmaal vermaand. Want het komt met vele vermaningen. Daarom zegt Paulus: Waakt en gedenkt! Dit Woord der genade heeft ook betekenis voor Uw huwelijk, voor Uw gezin en Uw arbeid en daarom kwam niet alleen de lijn van boven naar beneden aan de orde, maar ook hoe gij zoudt wandelen voor het aangezicht Gods en van Christus.

Dit Woord is niet machteloos, maar het is geladen met kracht. Want de apostel zegt Ik beveel U Gode en het Woord Zijner genade die, (of, zoals anderen lezen, het betreffend tot het Woord, dat) machtig is U op te bouwen. Dat Woord is dus maar niet een woordje dat verstuift, maar het is dynamiet, het is zo krachtig en zo levend en zo scherpsnijdend, dat het indringt tot in de ziel. Het slaat alles wat een mens meent te hebben uit zijn vingers. Is die uitverkoop in Uw leven al begonnen?

Hebt gij van het Woord wat meegenomen? Er zijn er, die er alles door verloren hebben. Mensen, die aanvankelijk alle stekels hebben opgezet tegen dit Woord, dat geladen was met het dynamiet van de Heilige Geest, totdat God hen te sterk werd en zij het verloren en het toch wonnen. Want dat Woord is niet alleen machtig om U neer te werpen. Het heeft zelfs niet eens zijn doel in de neerwerping. Het heeft zijn doel in de opbouw op het enig vaste fundament.

Gelukkig, gemeente, wanneer wij door de Geest alles kwijtraakten en deze macht van dit Woord Gods, waarin Christus meekomt, waarin de Heilige Geest meekomt, hebben ervaren aan ons leven. Met deze bede ben ik hier begonnen, opdat God veler harten zou openen voor dit Woord. In Efeze was de grond juist gelegd, diep gelegd en vast gelegd. Ik heb geen ander fundament onder u willen leggen dan Jezus Christus en dien gekruisigd. Ziet toe, wat ge daarop bouwt. Als het hout, hooi, stenen of stoppelen zijn, het wordt verbrand. Als het goud en zilver en kostelijke edelstenen zijn, dan zal het blijven. Want dit Woord is geen automaat. Het is niet vanzelfsprekend, dat iedereen daar op gebouwd wordt. Het is een wonder. Het gaat ook door de weg van het wonder heen. Wanneer we daarop gebouwd worden, gemeente, dan worden we zo aan dat fundament verbonden, dat we er één mee worden. Dat is de geloofsvereniging met Christus Zelf, zodat wij gebouwd worden op het fundament van apostelen en profeten, waarvan Christus zelf de uiterste hoeksteen is. Wonderlijk, het is geen statisch gebouw, dat dynamiet blijft er in zitten, want Paulus zegt op een andere plaats, dat het gehele gebouw opwast tot een heilige tempel in de Heere. Zo is er dus in het leven van een gelovige een begin. Dat maakt God. Er is ook een voortgang, en er is een voltooiing. Daarom beveel ik U Gode en het Woord van Zijn genade, dat machtig is U op te bouwen. Niet alleen als in mijn tegenwoordigheid, maar veel meer in mijn afwezen, werkt uwzelfs zaligheid met vrez en beven, want het is God die in U werkt, beide het willen en het werken naar Zijn welbehagen. En ik heb vertrouwen op God en in de Heere Jezus Christus, dat er ook door deze dienst een goed werk in sommigen is begonnen, dat Hij voltooiën zal tot in de dag van de openbaring van Jezus Christus. Benaarstigt U dan temeer, broeders, om uw roeping en verkiezing vast te maken, want dat doende, zult gij nimmer meer struikelen. Dat Woord is machtig op te bouwen, het is ook machtig om een erfdeel te geven onder al de geheiligden. Een erfdeel krijgen wij. Daar hebben wij niets voor gedaan. Dat heeft een ander verdiend. En zo is het ook met deze erfenis, die is door Christus verdiend. Wij hadden wel wat anders verdiend. Een ieder, die God deze erfenis schenkt, doet Hij eerst en tegelijk een andere erfenis omhelzen. Dat is de erfenis van de toorn Gods en van de eeuwige nacht, die wij ons waard hebben gemaakt. Maar nu is dat Woord der genade machtig U een erfdeel te geven. Die erfenis is tegenwoordig en toekomst. Het is niet alleen toekomst, het is ook heden. Want de grote schat van deze erfenis wordt bewaard boven, maar God geeft elk van Zijn kinderen zoveel zakgeld, dat zij koninklijk door de wereld kunnen komen terwijl de schat in veilige handen wordt bewaard. Het onderpand van deze erfenis is de Heilige Geest zelf. Wat ligt die erfenis vast in de dood van de erflater, van Christus! En wat er dan ook in Efeze mocht gebeuren en wat er dan ook in Gouda mag gebeuren, het ligt vast in deze Zaligmaker.

Nu, gemeente, als ge nog vraagt: Wat is die erfenis?, dan kunt U zeggen, dat is het Koninkrijk, dat is de zaligheid, dat is de hemel, en nog zoveel meer en dan zoudt ge het nog niet in het hart hebben geschoten. De erfenis is God zelf. Want wie buiten God een erfenis verwacht, vergist zich zwaar, maar God is de erfenis van Zijn volk. Levi kreeg onder de stammen geen eigen erfdeel, want God was hun erfdeel. En zo heeft God een volk, ook vandaag, dat God tot een erfdeel heeft en in God alles, dat Christus verworven heeft. Daarvan geeft God een voorsmaak. Want dit is het eeuwige leven, niet dat wij God zullen kennen, maar dit is het eeuwige leven, dat we God kennen en Jezus Christus, die Hij gezonden heeft. Wie dus in Christus gelooft, heeft het eeuwige leven en wie in het Woord der genade de liefde Gods in het hart krijgt uitgestort, die erft reeds hier in beginsel de God der liefde, want God is liefde. Wie hier in huiver en diep ontzag de tegenwoordigheid Gods ervaart, die zal eeuwig in die tegenwoordigheid Gods zijn. Wie hier de goedertierenheden Gods smaakt, die zal eeuwig de God van alle goedertierenheden ontvangen. Voor wie is dat, gemeente? Voor alle de geheiligden. Geheiligd in Christus van voor de grondlegging der wereld. Geheiligd door Zijn dood en Zijn opstanding. Geheiligd door een persoonlijke en bevindelijke toepassing van het heil in Christus aan onze zielen. En deze heiliging openbaart zich naar buiten in dat najagen

van dat heilig gemaakt zijn en de heiligmaking in Christus Jezus, zonder welke niemand de Heere zien zal. Broeders, ik beveel U Gode en het Woord van Zijn genade. Daar is bij God genade voor elke last die moet worden gedragen; genade voor elke beproeving, die moet worden doorstreden, genade voor elke verdrukking, die moet worden doorleefd, genade voor elke roeping, die moet worden volbracht, genade om te leven en genade om te sterven. Daar is in God een oceaan van genade. Zoek het dan alleen bij God en het Woord van Zijn genade. Ik beveel U niet aan menselijke wijsheid, menselijke bekwaamheid of eigen kracht, zorg of oordeel. Ik beveel U Gode en het Woord van Zijn genade, dat machtig is U op te bouwen en een erfdeel te geven onder al de geheiligden. Die genade zij over U. Die genade zij in het midden van U. Die genade zij U. Die genade zij U genoeg. Opdat Zijn genade in onze zwakheid tot een hoogtepunt worde gebracht. Amen.

Zingen: Psalm 131: 1, 2, 3 en 4.

Geachte vertegenwoordigers, Wethouders van onze stad, in U wil ik gaarne eren de plaatselijke overheid die wij steeds in de voorbidding hebben gedacht, omdat wij in U zien de overheid ons van Godswege gegeven. Wil aan het college van burgemeester en wethouders mijn hartelijke dank overbrengen voor Uw tegenwoordigheid. Ik beveel U Gode en het woord van Zijn genade; waarvan ook gij alleen maar leven kunt, om U te geven de nodige wijsheid om onze groeiende stad te besturen naar het Woord van God.

Vertegenwoordigers van Classis en Ring, Uw tegenwoordigheid in dit winters getij stel ik op hoge prijs. De zaken van de klassikale vergadering hebben mijn bijzondere belangstelling gehad en ik heb veel op Uw vergaderingen mogen leren. Ik wens U hartelijk toe, dat gij in de koers moogt blijven gaan van het Woord van God. Hartelijk dank voor het vertrouwen en de vriendschap, die ik in zo rijke mate van U heb mogen ondervinden.

Geachte Collega Van Eijk, Consulente van onze wijkgemeente, ik dank U zeer voor de bereidwilligheid, waarmee ge, ondanks drukke werkzaamheden in eigen en een andere gemeente, waar ge Uw zieke collega bijstaat, dit consulentschap hebt aanvaard; God geve U de kracht en de wijsheid en de opgewektheid om in onze vacante wijkgemeente, voor zover Uw krachten en tijd dit toelaten te arbeiden.

College van Kerkvoogden; en in het college van Kerkvoogden, Notabelen en College van Oppertoezicht, mede namens mijn vrouw en kinderen dank ik U hartelijk voor de goede zorgen, die U aan ons gezin hebt besteed. Ge hebt goed voor ons gezorgd; begrip getoond voor allerlei situaties voor mij en mijn gezin persoonlijk, alsook in het geheel van de gemeente. In kritieke situaties hebt ge een beleid aan de dag gelegd, dat ik waardeer en respecteer. God geve U blijvend de vaardigheid en de energie, om voor onze gemeente die uitbouw te geven, welke nodig is, waar bij de gemeente haar roeping moge verstaan om U van ganser harte te steunen in dit mooie werk.

De koster, de hulpkoster en allen, die U op enige wijze in de eredienst bijstaan, ik denk ook aan de collectanten, in het bijzonder koster Van Gent, gij hebt mijn diensten in Gouda verlicht door Uw velerlei zorg. Ik wil hierin ook betrekken de Scriba van de Centrale Kerkenraad, de heer Bakker, die, ieder op eigen terrein schier met een feilloos geheugen mijn feilen in mijn geheugen altijd wisten te achterhalen en zo mogelijk te voorkomen. Heb dank voor al Uw goede zorgen. Ook de organisten, ik denk aan de vorige organisten, de heren Hulsmann en Goedhart, de tegenwoordige, mej. Blom, mej. Revet, de heer Van wingerden en mogelijk anderen. Ik dank U zeer voor de begeleiding van de dienst des Woords. Ik zal Uw orgelspel en het orgel van de St. Jan zeer missen.

Afgevaardigden van andere Kerken, ik dank U voor Uw tegenwoordigheid, voor Uw meeleven. Wil niet alleen de groeten maar ook de zegenbede voor eigen gemeente aan Uw Kerkenraad overbrengen.

De Centrale Kerkenraad, God geve U de wijsheid om aan de gehele gemeente leiding te geven. Dat is een grote taak, die U alleen maar in onderwerping en gehoorzaamheid aan het Woord Gods kunt volbrengen. Ik hoop en vertrouw, dat de onlangs op de vergadering van ambtsdragers aangenomen resolutie royaal en loyaal zal worden uitgevoerd.

Gemeente, ik ben niet van plan vandaag veel te spreken. Woensdagavond is er een afscheidsavond geweest. Daar heb ik velen mogen bedanken, daar is ook tot velen gesproken. Bij de gemeente reken ik mijzelf, reken ik mijn collegae en hun gezinnen, omdat we allen leden zijn van de gemeente.

We kunnen aan het eind van een bediening wel doen alsof alles even mooi en prachtig is. Dat is het niet altijd geweest. Dat hoeft het wellicht ook niet altijd te zijn. Voorzover ik iemand, op welke wijze dan ook, persoonlijk woorden zou hebben gezegd, die niet voor God en de gemeente te verantwoorden zijn, wil ik graag daarvoor buigen en U vergeving vragen. Maar voor zover gij aanstoot genomen hebt, niet aan mijn gebreken, maar aan de bediening van het Woord Gods, die door Christus mij is toevertrouwd, vraag ik geen vergeving. Want er zijn er inderdaad in deze gemeente, die zich niet gestoten hebben aan een mens, maar aan het Woord Gods. Dat is niet mijn bedoeling geweest. Want ik mag met Jeremia zeggen; Ik heb niet meer achter U aan gedrongen dan een herder betaamt. En wat uit mijn lippen is uitgegaan dat is voor Gods aangezicht geweest en daarvan weet God. Daarvan heb ik het getuigenis in mijn ziel. Daarom heb ik ook Uw dodelijke dag nooit begeerd. Daarom is het ook de begeerte en de liefde van mijn hart, dat wij allen tezamen zonder onderscheid worden gebracht onder de gehoorzaamheid aan het Woord van God. Niet een kadaver discipline, niet aan een papieren paus, maar aan de Heere Jezus Christus, zoals Hij zich in Zijn Woord door de Heilige Geest aan onze zieken openbaart. Die daarover een kwaad gerucht heeft voortgebracht, moge het bij zich zelve nazien. Ook Uw dodelijke dag heb ik niet begeerd en begeer ik ook vandaag niet. Het heeft mij buitengewoon verblijd en verheugd, wanneer er in jongens en meisjes of mannen en vrouwen sporen van de vreze Gods openbaar werden. Wanneer het Woord zijn inslag had, zijn macht en zijn kracht en zijn gezag, wanneer er uit de verbrijzeling van de ziel gesproken werd en wanneer de genade van God door de Heilige Geest openbaar werd. Ik kan U zeggen, dat zijn mijn beste tijden geweest in de gemeente en ik heb er God voor mogen danken. Er zijn er intussen afgereid. Wij oordelen niet. Maar, zoals het Woord Gods zegt, er is een oogst voor het vuur en een oogst voor de schuur. Er is ook tijdens deze bediening een oogst rijp geworden voor het vuur en er is een oogst rijp geworden voor de schuur. Er zijn er ons voorgegaan. Sommigen met een zeer helder en krachtig getuigenis van de daden Gods in hun ziel. Zonder aan anderen tekort te doen, gedenk ik aan mijn onvergetelijke vriend Anthonie van de Berge, die wij zeer kort hebben mogen bezitten als ouderling, maar die juicht voor de troon Gods.

Ik heb met U in allerlei omstandigheden verkeer, aan ziek en sterfbedden, op begrafenissen en bruiloften, in droeve en blijde dagen. Wij hebben samen lief en leed gedeeld. Dat hebt ge ook met mij gedeeld. Daar ben ik U ook zeer dankbaar voor en zeer erkentelijk, omdat gij daarin meegeleefd hebt op een wijze, die mij meermalen heeft verkwikt en vertroost in de verliezen, die ook wij hebben geleden. Ik mag U Gode met Uw dienaren des Woords, met hun gezinnen, met de kerkenraden en in het bijzonder met mijn eigen wijkkerkenraad, ik mag U Gode en het woord van Zijn genade bevelen.

Het moeilijkst valt mij het afscheid van mijn eigen wijkkerkenraad, omdat God ons een zeer goede verhouding en verstandhouding onderling gaf, die tot het eind bestendig bleef. Op Uw



schouder, mannen broeders, rust een grote en verantwoordelijke taak. Ik heb U het laatst mogen bevestigen uit Handelingen 20: Hebt dan acht op Uzelf, ga nooit aan Uzelf voorbij, en op de gehele kudde, in welke de Heilige Geest U tot opziens heeft gesteld om de gemeente Gods te weiden, welke Hij verkregen heeft door Zijn eigen bloed. Uw taak is zwaar en Uw verantwoordelijkheid groot, maar de Heere moge U in alles wijsheid, sterkte, moed, kracht, geduld en zelfverloochening, trouw en volharding geven en bovenal veel gebed. De broederlijke liefde en eensgezindheid mogen blijven. De Heere verblijde U spoedig met een dienaar des Woords, door Hem U toegezonden.

Ik geef U een groet mee, gemeente, voor de zieken, voor de hoogbejaarden, voor allen, bij wie ik niet persoonlijk heb kunnen afscheid nemen, hoezeer mij dat aan mijn hart ging en hoe zeer er wellicht nog enkele beloften liggen, die ik niet heb kunnen inlossen.

Ik beveel mijn catechisanten, van wie ik veel heb gehouden en van wie ik de aangenaamste herinneringen meedraag, ik beveel jullie, jongens en meisjes, met de ouders en de gezinnen, God en het Woord van Zijn genade aan.

Gemeente van Gouda, wij zullen U niet vergeten. Gedenk ons in de voorbidding, opdat het Woord Gods ook in de gemeente van Lunteren zijn loop moge hebben. Broeders, bidt voor ons. Ik beveel U Gode en het woord van Zijn genade, die machtig is U op te bouwen en U een erfdeel te geven onder alle de geheiligden. Amen.

Ds. WIEMAN sprak:

Wanneer ik, als afgevaardigde van de klassikale vergadering van Gouda tot U enige woorden richten mag, doe ik dat met vreugde. Het is een goede gewoonte, dat wij in officiële kringen elkaar tegenkomen ook met woorden. Maar woorden kunnen soms zo hol en leeg zijn. Ik heb het vertrouwen, dat, wanneer ik hier woorden ga spreken, deze woorden meer zullen zijn. Want ik denk aan de periode van Uw praesidiaat van de klassikale vergadering en aan de tijden daarvoor en daarna. Ds. Boer, het spijt ons, dat U uit ons midden weggaat. U hebt zojuist gezegd, dat U aan de klassikale vergadering veel te danken hebt. Ik mag het wel omkeren. Wij zullen Uw wijze adviezen en Uw wenken, wij zullen Uw krachtig getuigenis missen. Wat hebt U tot ons gesproken met een bewogen, een echt pastoraal hart. U hebt het eens tegen mij gezegd: Je moet eigenlijk als dienaar des Woords een pastoraal hart hebben. Ik meen, U hebt het door Gods genade gehad.

En nu gaat U naar een andere gemeente en een andere classis. Namens onze classis wil ik U dan op deze plaats hartelijk dank zeggen voor wat U gedaan hebt en willen U toebidden de leiding en de wijsheid van de Heilige Geest van de Heere Jezus Christus. Hij bewake Uw uitgang en Uw ingang tot in eeuwigheid.

